

tiu *MONĪMĪSĀMA, epítet d'una deessa 'la fermissima, la sempre immutable i constant', encimbellada al capdamunt del Tossal de Monesma, que ja hem vist encapçalant les mencions antigues: és el cim més alt d'aquesta zona (1228 alt.), lloc de vista desembarassada en tots sentits (només el de Sant Grabés, 1160 alt. se li acostava). Allí hi hauria l'ara de la dea.

Justament el qualificatiu de *Monima* apareix aplicat a pàteres, el paper de les quals, en els temples pagans, és ben conegut. Schmoll en cita dues amb aquest mot inscrit, trobades en el Nordoest hispànic (nº 18 i 19, p. 29), i jo veig un altra *monima* «patera sacra» 2 vegades en una inscr. votiva (segons *Ephemeris Epigraphica* VIII, p. 417, nº 147-8) trobada a Tiermes; no sé on és això precisament; però poc més enllà en el mateix vol. de la *Eph. Epigr.* figura la famosa inscr. bascoide d'Ovarra; ¿és a Tiermas poble aragonès del p. j. Sos del Rey? si fos prop d'Ovarra, ¿seria per ventura, o hi hauria anat a parar, la pàtera que suposo del Tossal de Monesma? (Ovarra és també a Ribagorça, una vintena de k. més al Nord).

Aquesta arrel està també representada en cèltic i hispano-cèltic (ja sabem la gran semblança del vocab. cèltic amb el sorotàptic): gaèlic MONI- (irl. *muin*) 'inclinació, desig', els ky. *-cl-a-munet* «desiderium», i *go-fumed* «votum, desiderium, petitio», irl. *muintib* «monitis». *Moni-dugos* o *-tucos* (segons es pot llegir en una tèssera de Sasamón (Burgos): Schmoll (*Vorkelt. Idg.* 31, n.1). *Sol monimos* a. 1084 en un doc. del monestir portuguès d'Ave-Maria (Corteseão) evidentment < cèlt. SU-MON-IMO-S 'el ben-pensant', 'el qui pensa en tot'. *Monimena* NP en una inscr. romana de la zona de Metz (CIL XIII, 4602) (i Weisgerber *Rhen. Germ. Celt.* 233), que és la zona on el mateix Weisgerber va descobrir un filó sorotàptic-ibèric.

L'evolució fonètica de MONĪMĪSĀMA > *Monesma* va en bon acord amb totes les formes de les citades mencions antigues. D'una banda, síncope normal MONĪMĪSĀMA > *Monmesma* a. 979 (amb ultracorrecció *Montmesma*, provocada ja pel fet d'aplicar-se a un tossal). D'altra banda, dissimilació en *Mon-nesma* (1081) i contret en *Monesma*.

En els meus dos treballs citats vaig anar assajant altres explicacions mal orientades. V. allí els detalls. MONTE MAXIMA: no pot ser perquè MONS, -TIS, no ha estat mai femení.

¿Comparació de forma amb una pàtera? Però *Monesma* no és una conca, sinó un poblet al peu d'un tossal. «Ibèric» ja ho digué M-Lübke (*Hom. a Mz. Pi.* 1, 60, 71); però, en intentar lligar-lo amb *Munigua*, *Moneva* i *Monevui*, entrava en contradicció amb la terminació -SAMA, que hi citava allí mateix (de *Ledesma*, *Osmá*, *Segisama*), que és típicament indoeuropea, tal com la del nostre ètmon.

Hi ha algun homònim; però només aragonès, i que pot tenir una etimologia igual a la que he de-

mostrat: el *Monesma* de Barbastre. I una pda. de l'alt Aragó, entre les valls d'Ordesa i Bielsa (2°55'x47°24').

¹ D'aquí el qualificatiu de pelada; al mateix temps, adjectiu que serviria per distingir del poble *Monesma* del p. j. Barbastre, que és més poblat; situat uns 10 k. més al SO., ja més enllà del Cinca.

Monestero, Monestir, V. Monistrol Moneta, V. Mona Monetze, V. Manises

MONEVUI

Partida del terme de Benés (Flamicell).

ETIM. Sembla un derivat (amb el sufix ibero-basc -ØI) d'un NP pre-romà MUNIVA, del qual podria també derivar el nom dels pobles aragonesos *Moneva* i *Munigua* (*E.T.C.* II, 184 n. 15). J.F.C.

Monferri, V. Mo- (s.v. *Mofarès*) *Monfla, V. -Maclet Beni- Mongerri, V. Mo-* (misc. àr.)

MONGES, MONJOS i derivats (Vegeu-ne més a l'art. *Mònecs*)

Estany de Monges o *dels Monges*, estany d'origen glacial, a la capçalera de la Vall de Boí (*TVBoí* II, 6).

ELS MONJOS, poble i cap del municipi de Santa Margarida i els Monjos (Alt Penedès), situat a l'esquerra del riu Foix.

La Font de les Monges, a Ollers (Gironès) XLIV, 145); *El braç de les Monges*, sèquia del terme de València; *Les Monges*, a Finestrat (Marina Val.) (XXXV, 135.12).

DERIV.: *La Mongia*, ruïnes del terme de Besora (Solsonès) (XIII, 7); *La Mongia*, en el terme de la Morera de Montsant (Priorat).

Portell del Monjó, a Lleida (Lladonosa, *Ciutat de Lleida*, 147).; *Plaça del Monjó*, a Andorra la Vella. Com el següent, potser vénen d'un genitiu plural de la variant vulgar (PORTA MONICHORUM)

Font del Monicó, a Lladurs (Solsonès) (XXXVIII, 179.18). (Potser de FONDS MONICHORUM).

Son Monget, a Muro (Mallorca) (XLI, 23.25; Mapa Mascaró 11B8).

Altres NLL derivats de *monjo / monja*:

La Mongeta, al Pinós (Vinalopó mitjà) (XXXVI, 74.12).

La Monja, a Castellàs (Pallars Sobirà) (XXXVIII, 23.4); *La Monja*, a Crevillent (Camp d'Elx) (XXXVI, 152.3).

Cal Mónjo, a Vallcebre (Berguedà) (XXXVIII, 98.19); *Borda del Monjo*, a Llavorsí (Pallars Sobirà) (XXXVII, 30.24); *Cal Monjo*, a Llobera de Solsonès (XLVI, 112.16); *Es Mas des Monjo*, a Castell d'Aro (XLIV, 172.1);

El Veïnat de Cal Monjo, a Arbúcies (Selva). J.F.C.

Parònim. Casa de Mòngenes, a Gandia (XXXIII,